

Hvis folkeskolen var en jumbojet, så var den styrtet ned forlængst!

Af Jens Skou Olsen

Så skete det igen igen! Senest bekræftede underdirektør i Dansk Industri Charlotte Rønhof, at hun mente, hvad hun sagde, da hun på skoleledernes nylige årsmøde udtalte til bragende skolelederklapsalver, at lærerne i folkeskolen "...har tudet rigtig meget og sat sig selv i en offerrolle..."

Klynkere, tudefjæs og ofre

Klynkere, tudefjæs og ofre - dette er begreber, som nogle ledere ynder at klistre på deres medarbejdere. Og Rønhof bekræfter uforfærdet nogle dage senere på Folkeskolen.dk, at det rent faktisk var det, hun mente:

Hvis man gerne vil respekteres, så er det nyttigt ind i mellem at se sig selv i spejlet, selvom man ikke altid kan lide det, man ser. Nu prøvede jeg bare, at være det spejl og fortælle, hvad det er, jeg ser.

Det er umisforståeligt: Rønhof opfatter lærerne som klynkere og som tudefjæs, der indtager offerrollen og ikke kan holde ud at se sig selv i spejlet. Det er jo lige til at blive vred over, men det vil jeg ikke! Rønhof er en af de mange, der mener *at kunne se* – men ak, hun ser forkert! Lad os i stedet afmontere Rønhofs kritik og vise hende frem, som hun er, når hun ikke gemmer sig bag sin velmenende, medfølelse maske. Hvad er der på spil her? Rønhof er blind og ganske tonedøv over for nogle helt grundlæggende balancer mellem *ideer, handlinger og lokale interaktioner*. Og jeg vil i al stilfærdighed hævde følgende:

Lærerne er folkeskolens redning og ikke dens problem! Uden lærernes talent, slid og professionalisme i kampen for at holde folkeskolen flydende og flyvende var ikke blot reformen men hele projektet standstødt fra første færd!

Det er Rønhof og alle de blinde og tonedøve ledere, politikere og lokale magtspillere, der er folkeskolens problem. Så er det på plads, og mit indlæg kunne stoppe her. Men for Rønhofs og andres skyld må jeg finde stovepladen frem og tålmodigt føre argumentet til dørs, så selv døren kan forstå det. Here goes:

Der er nogle grundlæggende balancer mellem disse følgende tre, som vi må sørge for svinger sammen, hvis vi skal gøre os håb om at opnå noget som helst:

1. **Ide** (hvad er rigtigt at gøre)
2. **Handling** (at føre det rigtige ud i livet)
3. **Lokal interaktion** (at føre det rigtige ud i livet på den rigtige måde i samspil med de rigtige mennesker)

I forhold til folkeskolereformens hæslige slingren indtil nu bliver det tydeligt, at en ide om en reform ikke er en reform. *Det er bare en ide*. Heller ikke den politiske handling gennem vedtagelse af en reform er en reform. Det er blot den politiske legitimering af ideen, der bare er en ide. For de politikere, forskere og kommunalfolk, der i sin tid følte et stærkt, tvingende nødvendigt behov for at forbedre folkeskolen igennem en folkeskolereform, så er samspillet mellem ide, handling og lokal interaktion helt afgørende for deres chance for succes. Vi ønsker ikke at sige til hinanden, at *"ideen var god, men lærere og ledere flygter, vi lukker folkeskoler som aldrig før, elever og lærere bliver syge af stress, og politikere har travlt med at rulle centrale dele af reformen tilbage"*.

Vi ønsker heller ikke at sige til hinanden, at *"ideen var god, men det nytter ikke sammenblende folkeskolereformens idegrundlag og læreres og elevers trivsel, autoritet og råderum"*. Det, vi har lyst til at sige til hinanden er, at 1) ideen om skolereformen var rigtig, 2) at vi gjorde det rigtige ved at beslutte at føre reformen ud i livet og 3) at vi gennemførte denne reform af vores fælles folkeskole sammen på den rigtige måde og i den rigtige hastighed. Først her – i det lykkelige samspil mellem ide, handling og lokal interaktion – kan vi tale om en god ide i egentlig forstand.

Og hvad er det så, at Rønhof og hendes venner på de øvre magtetas har gjort? De har 1) forelsket sig i en skidt ide, og 2) manipuleret denne ide politisk igennem og 3) presset den ned i halsen på folkeskolens samlede sociale verden, organisation og selvforståelse. Det er gået galt på alle hylder, og panikken er ved at brede sig. Politikere og ledere står i kø ved håndvasken for enten at lægge afstand til reformen eller direkte undsige den, alt imens ledere, lærere og elever kæmper hver

eneste dag for at holde projektet i luften. Jeg er sikker på, at folkeskolen nok skal komme styrket ud af dette astronomiske benspænd – om en 5-7 år, når vi alle sammen har slået os tilpas meget på alle knasterne i reformen og derigennem tvunget det politiske niveau til stå ved deres ansvar og luge de værste skruptusser ud – een for een. Men bemærk, at det dermed ikke længere er folkeskolereformen som ide, der kommer til at virke; det er tvært imod groet ud af de lokale praksissers myriader af lokale interaktioner. **Det er ikke Rønhof og Co., vi skal takke til sin tid. Det er lærerne!**

Al denne elendighed giver anledning til tre vigtige spørgsmål, som vi har pligt til at forsøge at besvare:

1. Hvis det alligevel tog sammenlagt en 5-7 år at få skolereformen til at køre med utallige reparationer af reparationerne og hjertestartere på overarbejde, hvorfor så ikke i stedet for på forhånd bruge den fornødne tid til at få ide, handling og lokal interaktion til at svinge sammen, før vi satte den i værk? Hvad har vi vundet ved dette blinde og tonedøve hastværk?
2. Hvilken skade er sket med folkeskolen og vores tro på en fælles folkeskole som vores kulturs grundfjeld som følge af dette sociale eksperiment? Kan vi overhovedet gøre værditabet op såvel etisk, moralsk som økonomisk?
3. Har vi et fælles ansvar for at have udsat vores børn for dette hårrejsende kultureksperiment, hvor børn har oplevet deres lærere, forældre og rollemodeller leve og arbejde under pres samt værre endnu: give op og flygte?

Vi kunne ikke drømme om at reformere vores jetfly eller operationsstuer efter samme model. Her er det netop fuldkommen afgørende at sikre sig den gode balance mellem ide (en ny flymotor), handling (installeringen af motoren) og motorens evne til lokalt at interagere (med luftmodstand, skrog, passagerer og benzin). Når Rønhof udtaler, at lærerne skal holde op med at tude og sætte sig i en offerrolle, så er det - set fra en ledelsesfilosofisk position - helt og aldeles diskvalificerende. Lærerne er folkeskolens energiresource som benzinen er flyets energiresource, og det er et ledelsesansvar at forstå den energiresource og de mennesker, som skaber organisationens værdier.

Hvad kan vi lære af alt dette? Ideen duer ikke, før den virker!

Det giver ikke mening at skælde benzinen ud, hvis motoren ikke er dimensioneret rigtigt. Det er en ledelsesopgave at få ide, handling og lokal interaktion til at svinge sammen. At indføre en reform halvt eller kvart er en farlig praksis. En dårlig fly-reform slår mennesker ihjel, og spørgsmålet er, hvilke konsekvenser en dårlig skolereform har for de børn, lærere og ledere, som bliver sat til at kæmpe med den?

Jeg kan for min del godt undvære Rønhof og Co....

– men jeg kan ikke undvære de lærere og den folkeskole, som holder vores hele kultur på vingerne!